

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎหมายพระเจ้าน่าน ตำนานพระเจ้าให้. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมล้านนา
ไทย วิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2523.

กัตัญญ ชูชื่น. พระเจ้าเลียบโลกฉบับล้านนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึก
ภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.

ก่องแก้ว วีระประจักษ์ และคณะ. ตูลายทอง ภาค 2 ตอน 2. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2529.

กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นโปรดักส์, 2544.

การศาสนา, กรม. ประวัติวัดสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตอน 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการ
ศาสนา, 2525.

กิม หงส์ลดารมภ์. พระอนาคตวงศ์. สุโขทัย: โรงพิมพ์วิทย์ยา, 2548.

กิมไซ้ะ ขำสม. อายุ 72 ปี แม่เพลงพื้นบ้าน ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด. สัมภาษณ์,
20 พฤศจิกายน 2547.

ไข่มุก อุทยานวลี. สิบสองปันนามรดกผ้า: ภูมิปัญญาคนไทย และผ้าล้านนา ยวน ลื้อ ลาว.
กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2545.

คำฉันท์สรรเสริญพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและ
ประวัติศาสตร์, 2543.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, หม่อมราชวงศ์, บรรณาธิการ. ลักษณะไทย: ศิลปะการแสดง. กรุงเทพฯ: ไทย
วัฒนาพานิช, 2539.

โครงการศึกษารวบรวมและจัดสร้างฐานข้อมูลหนังสือโบราณ จังหวัดอุบลราชธานี. ตำนานทราย
ฟองหนองคำแสน. อักษรธรรม 1 ผูก วัดมัชฌิมาวาส บ้านนางวาน ต.ม่วงใหญ่
กิ่งอ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (เอกสารไม่
ตีพิมพ์).

จ.ใจเพชร. เพลงแดนพุทธภูมิ. ซีดีรอม ชุด สายธรรมเสียงเพลง: เวียงกาหลง. เชียงราย: มูลนิธิ
สาธิตธรรมานุเคราะห์, 2549.

จอม บุญตาเทศ ป. มหาอนิสงส์ 108 กัณฑ์ (เพิ่มเติมอีก 24 กัณฑ์). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยง
เชียง, 2532.

จักรกฤษณ์ อุทโร. เอกสารโบราณเรื่อง พื้นเมืองกุง. วารสารรวมบทความประวัติศาสตร์ 19
(มกราคม 2540).

จามเซ็ด เค ฟอสตาร์. **พระพุทธศรีอริยเมตไตรย-อมิตาภได้ปรากฏพระองค์แล้ว**. กรุงเทพฯ: ศยาม, 2547.

จารึกในประเทศไทย เล่ม 2. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2529.

จารึกล้านนา ภาค 1 เล่ม 1. เชียงใหม่: มูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน, 2534.

จารุวรรณ ธรรมวัตร. **คติชาวบ้านอีสาน**. พระนคร: อักษรวัฒนา, 2522.

จิรัลสา คชาชีวะ. คำ 'เมตเตยยะ' ที่เก่าที่สุดที่ได้พบจากหลักฐานประเภทจารึกในประเทศไทย.

ตำรงวิชาการ: รวบรวมบทความทางวิชาการโบราณคดี 2546. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

จิรัลสา คชาชีวะ. ประติมานวิทยาของพระศรีอริยเมตไตรยยะ จากอินเดียสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้. ใน **ตำรงวิชาการ รวบรวมบทความทางวิชาการปีการศึกษา 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **จดหมายเหตุพระราชกิจรายวัน จ.ศ.1245**. **วารสารศิลปากร 10, 6 (2510)**.

เจริญ อุปถัมภานนท์. **พระยากาเผือก เรื่องพระเจ้าห้าพระองค์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ, 2471.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. **ผีเจ้านาย**. กรุงเทพฯ: พายัพ ออฟเซต พรินท์, 2527.

ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. **ประเทศจีนกับพระพุทธศาสนา (ฝ่ายมหายาน)**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2532.

ฉาหนี จันทนียังยง. **ทรรศนะเรื่องความหลุดพ้นในพุทธปรัชญาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

เฉลิมเปรี๊ญ, พระ. **พระอนาคตวงศ์**. มปท., 2467.

ชนะ ธมฺมธโช (ป.ธ.9), พระมหา. **คัมภีร์วิสุทธิญาณกถา และอนาคตวงศ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2545. (จัดพิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร) เจ้าอาวาสวัดยานนาวา วันอาทิตย์ที่ 29 เมษายน 2545).

ชยานันโทภิกขุ. **ผิบุญแห่งหุบผาสวรรค์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีช, 2524.

ชลดา เรื่องรักษลิขิต. **ความคิดเรื่องพุทธราชาในวรรณคดีไทย**. ใน **วรรณคดี รวบรวมบทความวิจัยและบทความวิชาการวารสารภาษาและวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549. หน้า 48-49.

- ช่วย ช่วงขุนันธ์ส่อง, พระ. พระยาภาเยือก นิตานพระโพธิสัตว์ทั้ง 5 พระองค์. กรุงเทพฯ: ดวงแก้ว, มปป.
- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. ศิลปะการฟ้อนภาคอีสาน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒมหาสารคาม, 2532.
- ชัตสุณี สินธุสิงห์, บรรณาธิการ. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ชัย สัจจาพันธุ์. ประวัติวัดพะโคะ (วัดราชประดิษฐฐาน) และประวัติสมเด็จพระเจ้าพะโคะ (หลวง พ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด). มปท., มปป.
- ชัยวัฒน์ อชิโต, พระ. ตำนานคอยข้างสาร. ตามรอยพระพุทธบาท ฉบับรวมเล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานธัมมวิโมกข์ วัดท่าซุง, 2537.
- ชัยวัฒน์ อชิโต, พระ. ตำนานพระพุทธบาทสี่รอย. ตามรอยพระพุทธบาท ฉบับรวมเล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานธัมมวิโมกข์ วัดท่าซุง, 2549.
- ชัยสิทธิ์ ยรรยง. การศึกษาเศียรพระศรีอารียเมตไตรย ที่ถ้ำมอรัตน์ ตำบลสระกรวด อำเภอ วิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2524.
- ชาญวิทย์ ทัดแก้ว. การศึกษาวิจัยพัฒนาการของตำนานพระเมตไตรยในพุทธศาสนายุคต้น (กรณีศึกษาจากไมเตรยวาทาน อวทานเรื่องที่ 3 ในทิพยวาทานฉบับชำระต้นฉบับ ใหม่). (ฉบับแปลเป็นภาษาไทย). วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยเกียวโต, 2547.
- ชาร์ล เอฟ คายส์. ความเชื่อเรื่องพระศรีอารีย, ลัทธิเถรวาทและสังคมไทย. "ความเชื่อเรื่องพระ ศรีอารีย" และ "กบฏผู้มีบุญในสังคมไทย". แปลโดย นาฏวิภา ชลิตานนท์. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์, 2527.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. วรรณกรรมไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516.
- ชិเกฮารุ ทานาเบ. นุ่งเหลือง-หม่มดำ: ตำนานของผู้นำชาวนาแห่งล้านนาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ชีว ชูหลิน. ถังข้าจิ้ง: จดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตกของมหाराชวงศ์ถึง. กรุงเทพฯ: มติชน, 2549.

- ญาณินทร์ เพชรสุวรรณ. **ความเชื่อเกี่ยวกับหลวงพ่อดเหยียบน้ำทะเลจืดในจังหวัดสงขลา พัทลุง และปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.
- ฐนรัช กองทอง. **ประเพณีการพึ่งเทศน์มหาชาติท้องถิ่นต่างๆ**. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, มปป. (เอกสารอัดสำเนา)
- دنۇفل ھاىلىنىڭ. **วรรณกรรมพื้นบ้าน นิทานขุนบรม โลกธาตุ**. มปท., มปป.
- ดวงมน จิตรจำนง. **คุณค่าและลักษณะเด่นของวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ. **วิจารณ์เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา**. **ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 63 เรื่อง กรุงเก่า**. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2479.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **เที่ยวตามทางรถไฟ**. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงกำจรรย์นิตสาร ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 30 เมษายน 2498.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2503.
- เด่นดาว ศิลปานนท์. **พระมาลัยในศิลปกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด มหาชน, 2546.
- ตำนานพระยาอินทร์ : **ปฏิทิน 100 ปี ลานนาไทย คำจ่ม พญาพรหม**. เชียงราย: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูเชียงราย ร่วมกับ โครงการศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2528.
- ทรงวิทย์ แก้วศรี. **ตำนานประวัติหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด**. **หลวงปู่ทวดประวัติและวัตถุมงคล**. กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2537.
- ทลิตกะ เมฆโปดก (นามแฝง). **สิริอริยะธรรมมิกราชโพธิสัตว์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ทศพล จังพานิชย์กุล. **พระบูชามหาเศรษฐี บูชาแล้วรวยเร็ว**. กรุงเทพฯ: คอมม่า, 2549.
- ทองคำ สุธรรม. **การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์โลกทัศน์ฐานไตรตรณคันถ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ท้าวธรรมมิกราช. **สถาบันทักษิณคดีศึกษา**. สำเนาหนังสือสมุดไทยขาว. อักษรไทย ภาษาไทย เส้นหมึก. มปป. หมายเลขทะเบียน สทษ.อ. 1990.018. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).

- ท้าวธรรมิกราช. สถาบันทักษิณคดีศึกษา. หนังสือสมุดไทยขาว. อักษรไทย ภาษาไทย เส้นหมึก. มปป. หมายเลขทะเบียน สทษ.อ. 140.009. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- ทิพย์สุดา นัยทรัพย์, ปรีวรรต. พระโพธิสัตว์. ลพบุรี: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี สถาบันราชภัฏ พิบูลสงคราม, มปป.
- ธนากร ปุสสงวงศ์. สัญญาบารมีพระศรีอาริยะเมตไตรย. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่: <http://www.sanyana.com> สืบค้น 30 มกราคม 2553.
- ธนาภิต (นามแฝง). ประเพณี พิธีมงคล และวันสำคัญของไทย. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์, 2545.
- ธนิต ตาแก้ว, รวบรวม. รวมนิทานธรรมเล่ม 6 คำกลอนภาคอีสาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ส.ธรรมภักดี, มปป.
- ธเนศ เวศร์ภาดาและรุณรัช กองทอง, บรรณาธิการ. สอนเขียนอย่างสร้างสรรค์และसानจันท์ด้วยภาษาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2551.
- ธรรมธิเบศร, เจ้าฟ้า. พระมาลัยคำหลวง. กรุงเทพฯ: บรรณาการ, 2516.
- ธรรมปรีชา (แก้ว), พระยา. วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ (หมวดศาสนาจักร) เล่ม 2 ไตรภูมิโลกวิเนจฉัยกถา. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2535.
- ธรรมรัตชโยดม, พระ (ก.ธรรมวร), ปรีวรรต. วรวงศ์. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2524.
- นวกาพรหม ความเป็นมาของพระพุทธเจ้าห้าพระองค์. กรุงเทพฯ: โภธิสถานมงคลธัญ, มปป.
- น้อย ผิวผัน (ชำระ). กลอนลำ เทวดาสอนโลก. ขอนแก่น: ขอนแก่นคลังนานาธรรม, มปป.
- น้อย อุ้นตุ่ม. มะลัยหมื่น มะลัยแสน. ขอนแก่น: ขอนแก่น คลังนานาธรรม, 2547.
- นามบัญญัติพระเจ้า 5 พระองค์ (ฉบับวัดโคกกรัก จังหวัดจันทบุรี). หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี. หนังสือโบราณฉบับล่องชาด เส้นจาร อักษรขอม-ไทย ภาษาบาลี-ไทย เลขที่ จบ.บ. 751/1 มปป. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- บารณี บุญทรง. ullanuภาพแห่งเทพปรณัม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2551.
- บำเพ็ญ ะวิน, บรรณาธิการ. เอกสารชุดตำนานวัดป่าแดงเล่ม 2 มูลศาสนาญาณคัมภีร์ และตำนานพระมหาญาณคัมภีร์. เอกสารวิชาการร่วมสมโภช 700 ปีเชียงใหม่อันดับ 9. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- บำเพ็ญ ะวิน, ปรีวรรตและตรวจชำระ. อนาคตวงศ์ เมตเตยยสุดต์ เมตเตยวงศ์ สำนวนล้านนา. เชียงใหม่: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, 2536.
- บำเพ็ญ ะวิน, ผู้ชำระ, นิธิ เอียวศรีวงศ์, บรรณาธิการ. ประชุมพงศาวดารฉบับราชบุรุษพระอนาคตวงศ์. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2542.

- บำรุง บารมี. ตำนานฟ้าสุมิงคำหลวง. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 5**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- บำรุง บารมี. ตำนานแม่ระมิงไชย. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 5**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. **ไทยสิบสองปันนา เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: ศยาม, 2547.
- บุญเดือน ศรีวรพจน์ และประสิทธิ์ แสงทับ. **สมุดข่อย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- บุญเดือน ศรีวรพจน์, บรรณาธิการ. **คำฉันท์สรรเสริญพระเกียรติสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ปราสาททอง**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2543.
- ปก แก้วกาญจน์. **การศึกษาและปรัวรรตวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องพระมาลัยฉบับวัดจินตาวาส**. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา, 2540.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. **กาลครั้งหนึ่ง: ว่าด้วยตำนานกับวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. **ตำนานพระธาตุของชนชาติไท: ความสำคัญและปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ปรมานุชิตชิโนรส, พระมหาสมณเจ้า กรมพระ. **ปฐมสมโพธิกถา พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส**. พระนคร: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2503.
- ปรมินท์ จารุวร. **การสืบทอดทำนองสวดและประเพณีสวดพระมาลัยที่บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ปรมินท์ จารุวร. **ความขัดแย้งและการประนีประนอมในตำนานปรัมปราไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. **นิทานพื้นบ้านศึกษา**. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. **พระศรีอาริยมตไตรย**. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 9**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. **เรื่องพระศรีอาริยมตไตรยในวรรณกรรมไทย**. ใน **ปริทรรศน์วรรณกรรมพุทธศาสนา เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ รองศาสตราจารย์ประคอง**

- นิมมานเหมินท์.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประคอง นิมมานเหมินท์.** พระพุทธเจ้าในตำนานและนิทานพื้นบ้านไทย-ไท. **วารสารราชบัณฑิตยสถาน** 66, 3 (กันยายน 2543).
- ประชุม แสนสวัสดิ์.** อายุ 82 ปี พ่อเพลงพื้นบ้าน ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด, สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2546.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 63 เรื่องกรุงเก่า.** กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา, 2511.
- ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 70 เรื่อง เมืองนครจำปาศักดิ์.** พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าหญิงค้อยท่า ปราโมช ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2484. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์, 2484.
- ประชุมพงศาวดาร เล่ม 1 (ประชุมพงศาวดาร ภาค 1 ตอนต้น).** พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2506.
- ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 1 จารึกสุโขทัย.** สุโขทัย: ศูนย์สุโขทัยศึกษา, 2520.
- ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 4 ประมวลจารึกที่พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลางของประเทศไทย อันจารึกด้วยอักษรและภาษาไทย, ขอม, มอญ, บาลีสันสกฤต.** กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2513.
- ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 6 ตอนที่ 1 : ประมวลจารึกสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ที่พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลาง.** กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2517.
- ประชุมหมายเหตุรับสั่งภาค 4 ตอนที่ 1 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จ.ศ. 1186-1203.** กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2536.
- ประดิษฐ์ สรรพช่าง. หน้ไม้คำสรี. สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- ประทีป ชุมพล.** ความเชื่อเรื่องพระศรีอารียที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยตอนต้น. **โบราณคดี** 5, 3 (สิงหาคม 2517).
- ประพจน์ อัศววิรุฬหการ. โปธิสัตว์จรยา: มรรคาเพื่อมหาชน.** กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ประภาส สุระเสน.** คัดถ่ายถอด-แปล. **พระคัมภีร์อนาคตวงศ์.** กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2540.

- ประกาศ สุระเสน, คัดถ่ายถอด-แปล. **อมตธรรมา อรรถกถาอนาคตวงศ์**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2544.
- ประกาศ สุระเสน. คำชี้แจง. **มหาชาติสำนวนอีสาน**. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2531.
- ประโยชน์ สงกลิ่น. **พระสัมมาสัมพุทธเจ้า: ศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดในพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล, บรรณาธิการ. **เจ้าแม่ คุณปู่ ช่างขอ ช่างพ้อน และเรื่องอื่นๆ ว่าด้วยพิธีกรรมและนาฏกรรม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2546.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน และสมภาร พรหมทา, บรรณาธิการ. **มนุษย์กับศาสนา**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ปรีชา พิณทอง. **รวมวรรณคดีอีสาน เล่ม 1**. มปท. 2522.
- ปัญญาสชาดก ฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ, 2500.
- ผ่าน วงศ์อ้วน. **คัมภีร์อนาคตวงศ์ อุเทศที่ 1 – 10 : การตรวจชำระและการศึกษาวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- ผาสุข อิทราวุธ. **พระโพธิสัตว์บารมีกับอุดมการณ์การสร้างสรรค์สังคม**. **ตำราวิชาการ 3, 3** (2546).
- ผาสุข อิทราวุธ. **พุทธปฏิมาฝ่ายมหายาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2543.
- พ. สุวรรณ. **ตำนานและคาถาบูชาพระพุทธเจ้า 5 พระองค์**. กรุงเทพฯ: บ้านมงคล, 2547.
- พจนานุกรมบาลี - ไทย - อังกฤษ ฉบับภูมิพลโลกิขุ**. ม.ร.ว. รสลิน คัคณางค์ สร้างถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2530.
- พญาลีไท. **เตภูมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วง ฉบับตรวจชำระ**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2526.
- พรเพ็ญ ยันตระกุล และอัจฉราพร กมุทพิสมัย, บรรณาธิการ. **ความเชื่อพระศรีอารีย์ และ กบฏผู้มีบุญในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์, 2527.
- พรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พระ. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. มปท., 2546.
- พระไตรปิฎก และอรรถกถาแปล เล่มที่ 15**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2530.

- พระมาลัยกลอนสวด.** กรุงเทพฯ: ชมรมนักเรียนเก่าเอส แอล ดี, มปป.
- พระศรีอารีย์วัดโลย** (ฉบับวัดเขาขำห่าน จังหวัดจันทบุรี). หอสมุดแห่งชาติรัชมังกลาภิเศก จันทบุรี. หนังสือโบราณฉบับล่องชาด เส้นจาร อักษรขอม-ไทย ภาษาบาลี-ไทย เลขที่ จบ.บ. 1035/1 มปป. (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- พระสูตรและอรรถกถา แปล.** กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525. (มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปี แห่งพระราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช 2525).
- พระอนาคตวงศ์** (สำนวนโรงพิมพ์พานิชคุณผล ร.ศ.131). อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ นายจักร โสภ โณดร ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร, 21 ตุลาคม 2514.
- พัชรลดา จุลเพชร.** แนวคิดเรื่องกึ่งพุทธกาลในสังคมไทย พ.ศ.2475-2500. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- พิชญาณี เชิงศิริ.** การศึกษาวรรณกรรมนิทานไทยตามทฤษฎีโครงสร้างนิทานของวลาดิเมียร์ พรอฟฟ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- พิชัย วงศ์กลม.** ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับพระศรีอารีย์เซโคควเซเคียว: ศึกษากรณีศูนย์สุขุขทัยเคียวโค ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2529.
- พิเชฐ สายพันธ์.** นาคาคติอีสานลุ่มน้ำโขง ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- พิทยา บุขรารัตน์ และชัชวดี พียกุล.** พระเจ้าห้าองค์ ฉบับวัดเลียบ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2543.
- พิฑูร มลิวัลย์.** นำเที่ยวโลกพระศรีอารีย์. กรุงเทพฯ: คณะธรรมสภาจาลานอโคก วัดมหาธาตุ, 2514.
- พิริยะ ไกรฤกษ์.** ศิลปะทักษิณก่อนพุทธศตวรรษที่ 19. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2523.
- พื้นเพคำสอน** แปลจากตัวธรรมคำสอนภาคอีสาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานลูก ส. ธรรมภักดี, มปป.
- พุทธทาสภิกขุ.** โลกพระศรีอารีย์อยู่แค่ปลายจมูก. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ, 2543.

- ไพฑูริย์ ดอกบัวแก้ว. ตำนานเกศา 5 เส้น และพระบาทเจ้ารั้ง. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 5**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- ฟาเหียน, พระภิกษุ. **จดหมายเหตุแห่งพุทธอาณาจักร**. แปลโดย พระยาสุรินทรภักขัย (จันทร์ ตุงคสวัสดิ์). พระนคร: มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2506.
- ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์. **วรรณกรรมไทพวน: ความสัมพันธ์ต่อสังคม**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์-มหาวิทยาลัย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- มณีจันทร์ เลิศหิรัญปัญญา. **ชีวประวัติพระครูเทพโลกอุดร**. มปท., 2550.
- มูลนิธิปฐมธรรมฟ้าอึ้งต่อประเทศไทยในวิถีอนุธรรม. **วิถีอนุธรรม**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่: <http://www.chongter.com> สืบค้น 21 ธันวาคม 2552.
- มุฮัมหมัด นิยมยินดี. **หนังสือบทความเรื่องสัญญาณบอกเหตุของวันกี้ยามะห์ ในยุคใกล้ อวสานของโลก**. กรุงเทพฯ: ประจักษ์การพิมพ์, มปป.
- ยศ ลันตสมบัติ. **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- ระฆัง อริยทันโตศรี. **สมเด็จพระพุทธอาจารย์โต พรหมรังสี ที่ข้าพเจ้ารู้จัก**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.
- รัตนปัญญาเถระ. **ชินกาลมาลีปกรณ์**. แปลโดย แสง มนวิฑูร. พระนคร: กรมศิลปากร, 2500.
- รัตโนบล, พระราช. **เจ้าคณะจังหวัดอุบลราชธานี (ชำระ)**. **พญากาเผือก**. กรุงเทพฯ: ลูก ส.ธรรมภักดี, 2540.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์จำกัด, 2542.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545.
- ราศีกรกฎ (นามแฝง). **เข้าใจถึง..พระครูเทพโลกอุดร**. กรุงเทพฯ: ไพลิน, 2548.
- รุจน์ มัณฑิรา. **วันโลกาวินาศ**. กรุงเทพฯ: บริษัท สามัคคีสาร จำกัด (ดอกหญ้า), 2537.
- โลกทัศน์ฐานโชตรตนคณฐี**. แปลโดย บุญเลิศ เสนานนท์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2543.
- วาทัญญู แสนใจวุฒิ. **โลกทัศน์ของกระชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักพระศรีอารียเมตโย บ้านธาตุ ตำบลธาตุ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร-มหาวิทยาลัย วิชาเอกไทยศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535.
- วรรณกรรมและประวัติศาสตร์, กอง. **วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ (หมวดศาสนจักร) เล่ม 4 ชินกาลมาลีปกรณ์**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2536.

- วัชรภรณ์ ดิษฐปาน. แบบเรื่องนิทานสังข์ทอง: การแพร่กระจายและความหมายหลายหลาก. กรุงเทพฯ: ศูนย์คติชนวิทยาและโครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- วัชรภรณ์ ดิษฐปาน. แบบเรื่องนิทานสังข์ทอง: ความแพร่หลายและการแตกเรื่อง. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542.
- วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542.
- วัฒนา ณ นคร. ลักษณะร่วมเรื่องพระมาลัยในวรรณกรรมพื้นบ้านและพระมาลัยคำหลวง. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- วัดร่องบัวทอง ต.ทุ่งก่อ อ.เวียงเชียงรุ้ง จ.เชียงราย. ตำนานเวียงกาหลง. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่: <http://wudrongbuotong.igetweb.com> สืบค้น 20 มกราคม 2553.
- วัดไผ่. พระศรีอารียเมตไตรย. ลพบุรี: วัดไผ่, 2547.
- วันชนะ ทองคำเปา. ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- วิษพรรณ แสงสุขเอี่ยม. จิตรกรรมประดับแผงไม้คอสอง ศาลาการเปรียญหลังเก่า วัดในกลางอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- วีรภัทร อารีศิริ. พระพุทธเจ้าในภัทรกัลป์ : การแสดงออกในงานศิลปกรรมสมัยรัตนโกสินทร์. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- วีระ พลเสนา ผู้ปริวรรต. พระกิต พระพาน: เอกสารเผยแพร่สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี: สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุดรธานี, มปป.

- เวาน์ เพลงเออ. **ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ**. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคม-
ศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.
- ศรัทธาธรรมเวียงกาหลง, คณะ. **บทสวดมนต์ ภาวานา-ศีลธรรม**. เชียงราย: ศูนย์พัฒนาศีลธรรม
เวียงกาหลง, 2552.
- ศรี อิมสุข อายุ. 77 ปี ชาวบ้านวัดไธย บ้านเลขที่ 303 หมู่ 1 ตำบลท่าวัง อำเภอท่าวัง จังหวัด
ลพบุรี. สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2541.
- ศรีจรง บุญเจือ. **การศึกษาเอกสารโบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ชลบุรี: โครงการ
ส่งเสริมวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2525.
- ศรีเลา เกษพรหม. **ตำนานพระเจ้าให้. สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 5**. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- ศรีสุเรนทร์. **พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น. โคลงถวายพระเพลิงพระบรมอัฐิพระเจ้าหลวง**.
พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพของอำมาตย์ตรีศิริ จรูญเวสม์ ณ ฌาปน-
สถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร วันที่ 30 พฤศจิกายน 2512.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. **รายงานการวิจัยเรื่องพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระราช
ศรัทธาปณิธานในการสถาปนาวัดกุสสถานในพระพุทธศาสนา (เอกสารอัดสำเนา)**,
ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา. **วรรณคดีพุทธศาสนาพากย์ไทย**. ที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพ
ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา ณ วัดโสมนัสวิหาร วันอาทิตย์ที่ 13 มกราคม 2545.
- ศิริพร ฐิตะฐาน. **ทฤษฎีการแพร่กระจายของนิทาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ, 2523.
- ศิริพร ฐิตะฐาน. **แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาในสังคม. ความเชื่อและศาสนาใน
สังคมไทย หน่วยที่ 1-7**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535.
- ศิริพร ณ กลาง, บรรณาธิการ. **ไวยากรณ์ของนิทาน: การศึกษานิทานเชิงโครงสร้าง**.
กรุงเทพฯ: ศูนย์คติชนวิทยาและโครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ศิริพร ณ กลาง. **ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิถีวิทยาในการศึกษาด้านนิทานพื้นบ้าน**. พิมพ์ครั้งที่
ที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2552.
- ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ. **การศึกษาคติการสร้างพระพุทธรูปปางโปรดพกาพรหม**. ปริญา
นิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2544.

ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ. **ประติมากรรมแบบประโคนชัย : หลักฐานศิลปกรรมเริ่มแรกของสมัยประวัติศาสตร์ในที่ราบสูงโคราช**. วิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

ศิลปากร, กรม. **เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร พระประวัตติและพระนิพนธ์ร้อยกรอง**. พระนคร: ศิลปาบรรณาการ, 2513.

ศิลปากร, กรม. **ตำนานมูลศาสนา**. พระสังฆาธิการเขตยานนาวา จัดพิมพ์เป็นธรรมทานงานพระราชทานเพลิงศพ พระธรรมราชานุวัตร (ไสว จูติธมฺโม ป.๕.7) อดีตเจ้าอาวาสวัดยานนาวา กรุงเทพฯ 11 ตุลาคม 2530.

ศิลปากร, กรม. **ไทยในจดหมายเหตุแกมเฟอร์**. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางคำมา มุทิตรางกูร ณ เมรุวัดชัยชนะสงคราม วันที่ 23 สิงหาคม 2500. พระนคร: กรมศิลปากร, 2501.

ศิลปากร, กรม. **ประชุมจารึกภาคที่ 1**. พระนคร: กรมศิลปากร, 2500.

ศิลปากร, กรม. **ปัญญาสชาดก ฉบับหอสมุดแห่งชาติ ภาคหนึ่ง**. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ, 2500.

ศิลปากร, กรม. **พระคัมภีร์อนาคตวงศ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540.

ศิลปากร, กรม. **พระมัลลย์คำหลวง**. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์, 2513.

ศิลปากร, กรม. **พระราชพงศาวดาร ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระจักรพรรดิพงศ (จาด)**. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา, 2507.

ศิลปากร, กรม. **พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม)**. พิมพ์ในงานปลงศพคุณหญิงปฏิภาณพิเศษ (ลมุน อมาตยกุล) ณ วัดประยูรวงศาวาส วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2479.

ศิลปากร, กรม. **มหาชาติสำนวนอีสาน**. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2531.

ศิลปากร, กรม. **มหาชาติสำนวนอีสาน**. กรุงเทพฯ: หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2531.

ศิลปากร, กรม. **วรรณกรรมสุโขทัย**. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2539.

ศิลปากร, กรม. **สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร**. จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติเนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร วันที่ 28 ธันวาคม 2515.

ศิลปากร, กรม., สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **วรรณกรรมสมัยธนบุรี เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2545.

- ศิลปากร, กรม., สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 3**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2545.
- ศุภวิทย์ ถาวรบุตร. พระอ้วนจีน และ พระอ้วนไทยคือใครกัน. **ศิลปวัฒนธรรม** 23, 4 (กุมภาพันธ์ 2545).
- ศูนย์กะเหรี่ยงศึกษา. **ประเพณีไหว้เจดีย์**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่: <http://www.karencenter.com> สืบค้น 4 เมษายน 2550.
- ส.พลายน้อย. **พระศรีอารีย์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: น้าฝน, 2541.
- ส.ศิริรักษ์. **ความเข้าใจในเรื่องมหายาน**. กรุงเทพฯ: ศยาม, 2540.
- สกลนคร, จังหวัด. **ประวัติพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร**. สกลนคร: สกลนครการพิมพ์, 2527.
- สงวน อึ้งคง. **พระที่นั่ง ประตูและป้อมฯ ในพระราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพฯ: เกษมบรรณกิจ, 2515.
- สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **ตำนานอายุบุญกว้าง**. สมุดไทยชาว เส้นหมึก (เอกสารไม่ตีพิมพ์).
- สนอง จำนิล, พระมหา. **ปาฏิหาริย์ในพระไตรปิฎก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. **ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2548.
- สมศักดิ์ จันทร์โพธิศรี. **ประมวลประเพณีมงคลไทยอีสาน**. กรุงเทพฯ: ธรรมบรรณาการ, มปป.
- สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์. **วรรณกรรมท้องถิ่นภูเก็ต**. ภูเก็ต: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต, 2532.
- สมหมาย เปรมจิตต์, ปวีรรต. **ตำนานเมืองฝาง ภาคปวีรรตลำดับที่ 12**. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2519.
- สวิง บุญเจิม, รวบรวมและเรียบเรียง. **กาละนับมือส่วย**. อุบลราชธานี: มรดกอีสาน, มปป.
- สังกรรมปูนชริกสูตร**. แปลโดย ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ไทย-ธิเบต, 2543.
- สายป่าน ปวีรรตชนะ. **ลักษณะเด่นของตำนานประจำถิ่นริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลางของไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 10**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 15**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.

- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย
ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน เล่ม 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย
ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคอีสาน เล่ม 9. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย
ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สำนักงานโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 2 สุพรรณบุรี. โบราณคดีเมืองอู่ทอง.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมมิตรพรินติ้ง, 2545.
- สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 11 นครศรีธรรมราช. ตำนานพระธาตุสวี (พระ
ธาตุกาวิ๊ปก). ใน โบราณสถานจังหวัดชุมพร: เอกสารประกอบการอบรมทบทวน
อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อสม.มศ.) จังหวัด
ชุมพร. 4 สิงหาคม พ.ศ. 2541 (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. กาลลอ. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่:
<http://www.clib.psu.ac.th> สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2553.
- สำนักโบราณคดี และ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร. พระบฏ. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร,
2530.
- สำนักปู้สวรรค. ความเป็นมาของสำนักปู้สวรรค. (ออนไลน์) เข้าถึงได้ที่: <http://www.poosawan.org> สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2553.
- สำนักสงฆ์พุทธพรหมปัญญา. 101 ปี หลวงปู่ดู พรหมปัญญา วัดถ้ำเมืองนะ ตำบลเมืองนะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. มปท., 2545.
- สิทธา พินิจภูวดล. แนวความคิดร่วมเกี่ยวกับสังคมอุดมคติ ในไตรภูมิพระร่วงยุคไทยเปี้ย และเต๋าเด็ก
เก็ง. วารสารราชบัณฑิตยสถาน 1, 4 (ต.ค. – ธ.ค. 32): 12-47.
- สินธ์ สุขจิตโต, พระมหา. ตัวอย่างทำนองเทศน์เรื่อง พระมาลัยสูตร ปุจฉาวิสัชนา 3
ธรรมมาสน์. ขอนแก่น: ขอนแก่นคลังน่านาธรรม, 2544.
- สิริวัฒน์ คำวันสา. อีสานคดี. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2521.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. เพลงปฏิพากย์: บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวบ้านไทย. กรุงเทพฯ:
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุกัญญา สุขฉายา, บรรณาธิการ. พิธีกรรม ตำนาน นิทาน เพลง. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่
ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์, 2548.
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. เปิดบุตชาวสาวดูผู้หลง: มองผ่านวรรณกรรมเรื่องพระปรมัตถ์คำ
กาพย์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2546.

- สุนทรีย์ อาสะไวย์. จากอุดมการณ์พระศรีอารีย์ถึงชนบผู้มีบุญภาคอีสาน. เอกสารวิชาการหมายเลข 39 เพื่อประกอบการสัมมนา **สองศตวรรษรัตนโกสินทร์: ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย**, 23 ธันวาคม 2525.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. รูปพระโพธิสัตว์ศรีอารีย์เมตไตรยสมัยศรีวิชัย. **วารสารโบราณคดี** 5, 4 (2517).
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. นางปรัชญาปรมิตาสำริดสมัยลพบุรี. **วารสารเมืองโบราณ** 2, 2.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. **ประวัติย่อศิลปะลังกา, ซวา, ขอม**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2515.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล, หม่อมเจ้า. **ศิลปะอินเดีย**. กรุงเทพฯ: สารสวัสดิ, 2513.
- สุภาพร มากแจ้ง. **พระมัลลย์กลอนสวด (สำนวนวัดศิระกระบือ) : การตรวจสอบชำระและการศึกษาเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม วิทยาลัยครูธนบุรี, 2524.
- สุภาพร มากแจ้ง. **มาเลย์ยเหตุเดรดตุ: การตรวจสอบชำระและศึกษาเชิงวิเคราะห์** วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. **เทศน์มหาชาติ: ประเพณี**. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง เล่ม 6**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. **ประวัติวรรณคดีบาลีในอินเดียและลังกา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. **วิวัฒนาการวรรณคดีบาลีสายสุดต้นตอปฏิภพที่แต่งในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุมาลย์ เรืองเดช. **เพลงพื้นบ้านจากพนมทวน**. กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2518.
- สุรียา สมุทรคุปต์. **ทรงเจ้าเข้าผี: วาทกรรมของลัทธิพิธีและวิกฤตการณ์ของความทันสมัยในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2543.
- สุวรรณ สถาอาพันธ์, บรรณาธิการ. **ความจริงในมนุษยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โครงการเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.
- สุวิทย์ เจียรสุวรรณ. **การศึกษาวิเคราะห์บทบาททำขวัญและพิธีทำขวัญของกลุ่มคนไทย ไทยพวน และไทยเขมร ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

สุจิตร์งานสมโภชพระบรมธาตุเกตุมวดีและงานผูกพัทธสีมาปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถ
วัดเกตุมดีศรีวราราม 5-13 กุมภาพันธ์ 2548. สมุทรสาคร: วัดเกตุมดีศรีวราราม,
2548.

เสฐียร พันธรั้งสี. ศาสนาเปรียบเทียบ เล่ม 1. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา, 2531.

เสฐียรโกเศศ นาคะประทีป. ลัทธิของเพื่อน. พระนคร: คลังวิทยา, 2514.

เสฐียรโกเศศ. ฝึสางเทวดา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2549.

แสง เทรักสี, ผู้ปริวรรต. ตำนานพระธาตุสะกุง เมตไตรยสูตร จลองแปดหมื่นสี่พันพระ
ธรรขันธ์ จากอักษรธรรมโบราณอีสาน. กรุงเทพฯ: ลูก ส. ธรรมภักดี, มปป.

โสฬส ศิริไธย. บทบาทของผู้นำศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของเผ่ามูเซอ
แดง. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, 2532.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. หนังสือท้าวพญาธรรมิกราช. เอกสารรัชกาลที่ 5 มร. 5 ม 30/1 เลขที่
73.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. หนังสือพระยาอินทร์. เอกสารรัชกาลที่ 5 มร. 5 ม 30/1 เลขที่ 73.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. หนังสือพื้นเมืองกรุง. เอกสารรัชกาลที่ 5 มร. 5 ม 30/1 เลขที่ 73.

หอสมุดแห่งชาติ. ตำนานพระยาธรรมิกราช. (สมุดฝรั่ง) แปลมาจากต้นฉบับอักษรขอมลาว โดย
พระยาประชาภิจักรจักร ดู่ที่ 1 ชั้น 3 เลขที่ 89. (เอกสารไมตีพิมพ์).

หอสมุดแห่งชาติ. ตำนานพระศรีอารีย์เมืองลพบุรี. สมุดฝรั่ง หมู่ตำนาน ดู่ที่ 1 ชั้น 3 เลขที่ 93.

หอสมุดแห่งชาติ. ตำนานมุกดาเทวดามาแต่ทวงเจ้า (สมุดฝรั่ง). นายทอง ไชยเฟื่อง แปลจาก
หนังสือลาวเชียงใหม่ ฉบับหอพระสมุด เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2460.

หอสมุดแห่งชาติ. ตำนานแม่กาเผือก. ต้นฉบับโบราณ ภาษาไทย อักษรไทยลานนา. ต้นฉบับ
โบราณจวนอักษรไทยลานนา หมายเลข 96 สมบัติเดิมของหอสมุดแห่งชาติ.

หอสมุดแห่งชาติ. ตำนานห้าพันวัสสา (สมุดฝรั่ง). นายสุด ศรีสมวงศ์ จำลองจากฉบับหอพระ
สมุดวชิรญาณ ฯ เมื่อพระพุทธศักราช 2469.

หอสมุดแห่งชาติ. พระพุทธเจ้าห้าพระองค์ หมู่ภาพย์ (กลอนสวด) สมุดไทยดำ เส้นรงค์ เลขที่ 40
ดู่ที่ 115 ชั้นที่ 6/3 มัดที่ 36.

หอสมุดแห่งชาติ. พระพุทธเจ้าห้าพระองค์ หมู่ภาพย์ (กลอนสวด) สมุดไทยขาว เส้นหมึก เลขที่
39 ดู่ที่ 115 ชั้นที่ 6/3 มัดที่ 36.

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. ปฐมสมโพธิกถาภาษาไทยฉบับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรม
พระปรมาภิไธยชิโนรส: ความสัมพันธ์ด้านสารัตถะกับวรรณกรรมพุทธประวัติอื่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

- อนาโตล เป็ลติเยร์. **วรรณกรรมไทยเขิน**. กรุงเทพฯ: ดวงกมล, 2529.
- อนุชา พิมพ์ศักดิ์. **ตำนานพระเจ้าห้าพระองค์: โครงสร้าง เนื้อหา และบทบาทในสังคมไทย**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- อนุমানราชธน, พระยา. **เทศกาลและประเพณีไทย**. มปท., 2528.
- อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล, ผู้ปริวรรต. **พระอนาคดวงศ์ ฉบับวัดเขาช้ำห้าน จังหวัดจันทบุรี**. พิมพ์
แจกเป็นข่าวในงานบำเพ็ญกุศลสถาวรคุณยายบุญรอด ชุนสนธิ ณ วัดม่วงพัฒนา
จังหวัดตราด, 2547.
- อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล. **ตำนานพระศรีอาริย์: การตอบสนองของความปลอดภัยอันเป็นอุดมคติแห่งโลก
อนาคต. วารสารอักษรศาสตร์ 35, 2 (2549): มีเลขหน้าหรือไม่มี ถ้ามีใส่ด้วย ถ้าไม่มีใส่
จุดหลัง)**
- อภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล. **เมื่อพระอิศวรชวนพระพุทธเจ้าช้อนหา: ปรีศนาธรรมจากวรรณกรรมที่
ปรากฏอนุภาคช้อนหาระหว่างพระอิศวรกับพระพุทธเจ้า. The Journal วารสารวิชาการ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2, 2 (สิงหาคม 2548).**
- อรสรา สายบัว, บรรณาธิการ. **วรรณกรรมพระยาตรัง**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2547.
- อรอนงค์ พัดพาดิ. **พระนิพนธ์ประเภทคำหลวงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522.
- อริยธรรม ป. (นามแฝง). **ฎีกามาลัยเทวสูตร โดยพิสดาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ,
2521.
- อริยะ (นามแฝง). **กว่าจะสำเร็จเป็นพระศรีอาริย์**. กรุงเทพฯ: ธารบัวแก้ว, 2540.
- อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ. **ตำนานพระกิตพระพาน มหาสารคาม: ศูนย์อนุรักษ์วรรณคดี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัดมหาชัย, 2521.**
- อริยานุวัตร เขมจารีเถระ, พระ. **ศาสนสมที่คิดและลิขิต**. งานพระราชทานเพลิงศพพระครูกรม
วิสุทธ์ (โชติ มหปณโณ ป.ธ.5) อดีตเจ้าคณะอำเภอวารินชำราบ ณ เมรุวัดวารินทวาราม
จังหวัดอุบลราชธานี, 9 เมษายน 2513.
- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และศรีทน คำแปง. **ปกิณกะตำนาน: ตำนานตุงครสีพื้นเมืองชองตุง
ตำนานเมืองระแวกและตำนานศรีจ้อร ตำนานห้อ ตำนานหนองสะเน้า**. เชียงใหม่:
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2540.

- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, ผู้ปริวรรต. **ตำนานธรรมมิกราช ตำนานดอนเต้า พิธีสืบชะตาเมือง เชียงใหม่ และกฎหมายเข่านา**. เชียงใหม่: ศูนย์ส่งเสริมและศึกษาวัฒนธรรมล้านนาไทย วิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2523.
- อารยันตคุปต์. **เมื่อพระศรีอารีย์มาเป็นเจ้าโลก**. กรุงเทพฯ: จำลองศิลป์, 2495.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. **อุดมคติแห่งความสุขในสมัยสุโขทัย : ภาพสะท้อนจากจารึก**. ใน **รัก ทุกข์ สุข โศก ในงานวรรณกรรมไทย : ภาพสะท้อนสังคม จากอดีตสู่ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์, 2551.
- อินตา กวีวงศ์. **เทศน์สังกาศ มาลัยหมื่น มาลัยแสน ฉลอง (สำนวนอีสาน) ขอนแก่น: ขอนแก่น คลังนันทาธรรม**, 2548.
- อุดม นนุทอง. **หลวงพ่อทวด. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ.2529 เล่ม 10**. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.
- อุบลศรี อรรถพันธุ์. **กาหลอ. สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542.
- อุรังคธาตุ ตำนานพระธาตุพนม**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2521.
- อุไรศรี วรศรี. **ประติมากรรมสำริดชิ้นเยี่ยมจากบ้านฝ้าย ล้ำปลายมาศบุรีรัมย์**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2516.
- เอกสารการสอนชุดวิชา ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย หน่วยที่ 1- 7**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- เอกสารประชาสัมพันธ์งานถวายพระทรงชัยรัตนพลังแผ่นดิน 5 ธันวาคม 2549 ณ เวียงกาขาว แดนธรรมศรีวิไล บ้านเทอดไท ต.แม่สลองใน อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย**. มปท., 2549.
- เอกสารประชาสัมพันธ์ประเพณีลอยกระทงสาย**. ตาก: เทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก, 2549.
- เอกสารเผยแพร่ประวัติวัดเวียงกาหลง**. เชียงราย: วัดเวียงกาหลง, 2550.
- เอนก นาวิกมูล. **ร.5 ทรงไปรยทาน. ศิลปวัฒนธรรม 24, 11 (กันยายน 2546)**.
- เอนก นาวิกมูล. **เจาะลึกเรื่องเก่า**. กรุงเทพฯ: สายธาร, 2547.

ภาษาอังกฤษ

- Bascom, William. *The Form of Folklore: Prose Narratives.* in Dundes, Alan (editor) *Sacred Narrative Reading in the Theory of Myth.* Berkeley: University of California Press, 1980.
- Basham, A.L. *The Wonder That was India.* New Delhi: Rekha Printers Pvt. Ltd., 1999.
- Caxton, William. *The Golden legend, or Lives of the saint.* London: Dent, 1900.
- Chopra, D.K. *Heroes and Hero-Worship.* Agra: Laksmi Narain Agrawal, no date.
- Chutiwongs, Nandana and Leidy, Denise Patry. *Buddha of the future : an early Maitreya from Thailand.* New York: The Asia Society Galleries, 1994.
- Cohen, Paul T. Buddhism Unshackled: The Yuan "Holy Man" Tradition and the Nation - State in the Tai World. *Journal of Southeast Asian Studies.* Singapore: Cambridge University Press, 2000.
- Dègh, Linda. Folk Narrative. in *Folklore and Folklife an introduction.* London: University of Chicago Press, 1972.
- Delehay, Hippolyte. *Hagiography. The Catholic Encyclopedia. Vol. 7.* New York: Robert Appleton Company, 90. (online) เข้าถึงได้ที่: <http://www.newadvent.org/cathen/0706b.htm> สืบค้น 29 ธันวาคม 2551.
- Dundes, Alan. *Interpreting Folklore.* Indiana: Indiana University Press, 1980.
- Dundes, Alan. *The Study of Folklore.* New York: Englewood Cliffs, N.T.; Prentice-Inc., 1965.
- Eliade, Mircea (editor). *Encyclopedia of Religion Volume 9.* New York: Collier Macmillan, 1980.
- Eliade, Mircea. *The Sacred and the Profane the Nature of Religion.* New York: A harvest Book, 1956.
- Funtein, Jean. *Ancient Indonesia Art of Central and Lastern Javan-se Period.* New York: Asia Society Inc., 1997.
- Hamilton, Edith. *Mythology Timeless Tales of Gods and Heroes.* New York: Warner Book, 1999.
- Inchang, Kim. *The Future Buddha Maitreya: An Iconological Study.* New Delhi: D.K. 1993.

- Joseph Campbell. *The Hero with a Thousand Faces*. New York: Bollingen Foundation, 1956.
- K.R. Norman. *Pali Literature: Including The Canonical Literature in Prakrit and Sanskrit of all The Hinayana Schools of Buddhism*. Wiesbaden: Harrassowitz, 1983.
- Khachachiva, Jirassa. *L'iconographic de maitreya : de l'Inde à l'Asie du Sud East*. Ph.D. Dissertation, Paris University, 2000.
- Leach, Maria, ed. *Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend*. Funk & Wagnalls, 1972.
- Malalasekera, G.P. *Dictionary of Pali Proper Names Vol. II N-H*. London: The Pali Text Society, 1996.
- Malalasekera, G.P. *The Pali Literature of Ceylon*. Kandy: Buddhist Publication, nodate.
- Malalasekera, George Peiris. *Dictionary of Pali proper names Vol. -2*. London: Pali Text Society, 1974.
- Maniyeff, J. *Anāgata-Vamsa*. *Journal of Pāli Text Society* Vol.II: 34-53.
- Marston, John and Elizabeth Guthrie, eds. *History, Buddhism, and New Religious Movements in Cambodia*. Chiang Mai: Silkworm Books, 2004.
- Meddegama, Udaya. *Anāgatavamsa Desanā The Sermon of the Chronicle-To-Be*. Delhi: Motilal Banarsidass Publisher, 1993.
- Morris, Brain. *Anthropological Studies of Religion*. New York: Cambridge University Press, 1987.
- Nandana Chutiwongs and Denise Patry Leidy. *Buddha of the future: An early Maitreya from Thailand*. New York: The Asia Society Galleries, 1994.
- Natier, Jan. *The Meaning of the Maitreya Myth: A Typological Analysis*. in Alan Sponberg and Helen Hardacre eds. *Maitreya, The Future Buddha*, New York: Cambridge University Press, 1988.
- Niderost, Heather I. *The myth of Maitreya in modern Japan, with a history of its evolution*. M.A. Thesis, McGill University, 1992.
- Saddhatissa, H. *The Birth-Stories of the Ten Bodhisattvas and the Dasabodhisattupattikatha*. London: The Pali Text Society, 1975.
- Segal, Robert A. *Myth: A very short introduction*. New York: Oxford University Press, 2004.

Sponberg, Alan and Helen Hardacre, eds. **Maitreya, the Future Buddha**. New York: Cambridge University Press, 1988.

Tambiah, Stanley Jeyaraja. **The Buddhist Saints of the Forest and the Cult of Amulets a Study in Charisma, Hagiography, Sectarianism and Millennial Buddhism**. London: Cambridge University, 1984.

Thompson, Thomas L. **The Messiah Myth**. London: Jonathan Cape, 2006.

Turner, Victor. **The Ritual Process: Structure and Anti-Structure**. New York: Cornell University Press, 1977.

Voytillar, Stuart. **Myth and the Movies Discovering the Mythic Structure of 50 Unforgettable Films**. California, 1999.

Wikipedia. **Hagiography**. (online) เข้าถึงได้ที่: <http://www.wikipedia.com> (online) สืบค้น 30 ธันวาคม 2551.

ภาคผนวก

โครงสร้างของตำนานพระศรีอารียในสังคมไทย

จากการสร้างสรรค์ตำนานพระศรีอารียในสังคมไทยที่ได้กล่าวมา ทำให้เห็นถึงความหลากหลายของของตำนาน อย่างไรก็ตามหากนำทฤษฎีโครงสร้างนิทานของวลาดิเมียร์ พรอพพ์ ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นมาประยุกต์ใช้ จะช่วยทำให้เห็นลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะของตำนานพระศรีอารียแต่ละกลุ่มเรื่อง และตำนานพระศรีอารียที่พบในสังคมไทยทั้งหมดได้ชัดเจนขึ้น

ผู้วิจัยได้นำโครงเรื่องของแต่ละกลุ่มเรื่องมาค้นหาโครงสร้างของแต่ละกลุ่มเรื่อง เพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้ยังได้นำโครงสร้างที่ได้มาประมวลเป็นโครงสร้างของตำนานพระศรีอารียในสังคมไทยอีกด้วย จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างของตำนานพระศรีอารียมีลักษณะเฉพาะคือ ตัวเอกในตำนานซึ่งอาจเป็นพระศรีอารียหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพระศรีอารีย (β) จะแสดงพฤติกรรมของการบำเพ็ญบารมี (A_1) และภายหลัง จะได้รับผลแห่งการบำเพ็ญบารมี นั้น (B_1) และที่สำคัญในตอนท้ายเรื่องจะกล่าวถึงโลกพระศรีอารีย (F) ไปด้วย โดยจากโครงเรื่องของกลุ่มเรื่องตำนานพระศรีอารียทั้ง 8 กลุ่ม ผู้วิจัยได้ประมวลเป็นสัญลักษณ์แทนอนุภาคสำคัญในตำนานได้ดังนี้

α เหตุการณ์เริ่มต้นการเล่าตำนาน

β การกล่าวถึงพระศรีอารีย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพระศรีอารียในฐานะตัวละครเอก

β_1 พระศรีอารีย

β_2 สาวกของพระศรีอารีย

β_3 พระมาลัย

β_4 มนุษย์ยุคก่อนพระศรีอารียตรัสรู้

γ เหตุการณ์เมื่อตัวละครเอกถือกำเนิด

γ_1 การพลัดพรากจากพ่อแม่พี่น้อง

γ_2 เหตุการณ์บ่งบอกว่าเป็นผู้มีบุญ

A พฤติกรรมของตัวละครเอก

A_1 การบำเพ็ญบารมี

$A_{1,1}$ การออกบวช

$A_{1,2}$ การบูชาพระพุทธเจ้า

$A_{1,3}$ การฟังธรรม

$A_{1,4}$ การช่วยเหลือผู้อื่น หรือโปรดสัตว์

A_{1,5} การปราบอธรรม

A_{1,6} การปฏิบัติตามกฏศีลธรรม

A_{1,7} การปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้มีบุญ

A₂ การประกอบอกุศลกรรม

A_{2,1} การทำปาณาติบาต

A_{2,2} การไม่เคารพพระพุทธเจ้า

A_{2,3} การลุ่มหลงในกามคุณ

A_{2,4} การละเมิดกฏศีลธรรม

A_{2,5} การละเมิดข้อห้ามของผู้มีบุญ

B ผลกรรมที่ตัวละครเอกได้รับ

B₁ ผลจากการบำเพ็ญบารมี

B_{1,1} การได้รับคำพยากรณ์ว่าจะได้ตรัสรู้เป็นพระอนาคตพุทธเจ้า

B_{1,2} การแน่ใจว่าจะได้เกิดเป็นพระสาวก

B_{1,3} การได้รับคำยืนยันว่าจะได้เกิดในสมัยพระศรีอารีย์หรือผู้มีบุญ

B_{1,4} การได้เกิดเป็นชายในอนาคต

B_{1,5} การได้อยู่รอดปลอดภัยจากกสิยัค

B₂ วิบากกรรม

B_{2,1} การตกนรก

B_{2,2} การมีอวัยวะบกพร่อง

B_{2,3} การเกิดกสิยัค

C การถูกทดสอบความเป็นพระศรีอารีย์

D การเกิดปรากฏการณ์ที่ยืนยันความเป็นพระศรีอารีย์หรือสาวกพระศรีอารีย์

D₁ มองเห็นดอกไม้ทิพย์

D₂ หายตัวขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น

D₃ มีสัญลักษณ์ของพระศรีอารีย์

D₄ มีนิมิตแสดงความเป็นพระศรีอารีย์

D₅ มีคำบอกเล่าจากพุทธศาสนิกชนว่าพบพระศรีอารีย์

D₆ ยืนยันการเป็นพระศรีอารีย์ผ่านบทสนทนา

E การกลับมาพบกันระหว่างตัวละครเอกกับครอบครัว

F การกล่าวถึงการกลับมาเกิดของพระศรีอารีย์และผู้เกี่ยวข้อง

F₁ การกลับไปเกิดบนสวรรค์ของพระศรีอารีย์

F_2 การมาเกิดบนโลกมนุษย์ชั่วคราวของพระศรีอารีย์

F_3 การมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้าศรีอารีย์

F_4 การมาเกิดเป็นสาวกของพระศรีอารีย์

F_5 การมาเกิดเป็นมนุษย์ในยุคพระศรีอารีย์

G สิ่งที่เป็นผลสืบเนื่องจากการเล่าตำนาน

G_1 ประเพณีพิธีกรรม

G_2 ศาสนสถาน หรือศาสนวัตถุ

G_3 เมืองและสถานที่จริง

↪ การเกิดในภพชาติที่ต่อเนื่องกัน

จากสัญลักษณ์ข้างต้นสามารถนำมาจัดเรียงลำดับพฤติกรรมที่พบในตำนานพระศรีอารีย์
กลุ่มเรื่องต่างๆ เพื่อสรุปเป็นโครงสร้างของแต่ละกลุ่มเรื่องได้ดังนี้

ก. ตำนานพระศรีอารีย์ที่สร้างสรรค์โดยการปรับเปลี่ยนเนื้อหาจากคัมภีร์พุทธศาสนา

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง ปพ

$\alpha \beta_1 A_{1(1,1-13)} B_{1,1} F_3$

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง ปพ คือ เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงเหตุหรือที่มาของ
การเล่าเรื่องโดยมากมักมีพระพุทธเจ้าเป็นผู้เล่าเรื่อง (α) จากนั้นจึงกล่าวถึงพระศรีอารีย์ (β_1)
และการบำเพ็ญบารมีของพระศรีอารีย์ ($A_{1,1}$) ภายหลังจากได้รับการพยากรณ์ว่าจะได้ตรัสรู้เป็นพระ
อนาคตพุทธเจ้า ($B_{1,1}$) ตอนท้ายเรื่องเล่าถึงเรื่องในอนาคตที่พระศรีอารีย์เสด็จลงมาอุบัติและตรัสรู้
เป็นพระพุทธเจ้า (F_3)

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง มล

$\alpha \beta_3 A_{1,4} D_6 F_3 F_5 G_1$

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง มล คือ ในตอนต้นเรื่องกล่าวถึงเหตุหรือที่มาของ
การเล่าเรื่อง (α) จากนั้นจึงกล่าวถึงพระมาลัย (β_3) ที่ได้โปรดมาณพเข็ญใจโดยรับดอกบัว 8 ดอก

จากมาดณนั้นแล้วเหาะไปบูชาพระจุฬามณีบนสวรรค์ ($A_{1,4}$) เมื่อขึ้นไปบนสวรรค์แล้วจึงได้สนทนากับพระศรีอารีย์ (D_6) โดยกล่าวถึงเรื่องโลกพระศรีอารีย์ (F_3) และการไปเกิดในโลกพระศรีอารีย์ (F_5) ตอนท้ายเรื่องได้กล่าวถึงการพึ่งเทศน์มหาชาติให้จบภายในวันเดียวจะมีอานิสงส์ทำให้เกิดในสมัยพระศรีอารีย์ จนกลายเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจนปัจจุบัน (G_1)

ข. ตำนานพระศรีอารีย์ที่สร้างสวรรค์โดยการสร้างเรื่องขึ้นใหม่ในสังคมไทย

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง กผ

$$\alpha \beta_1 \gamma_1 \frac{A_{1,1} B_{1,1} E G_1}{G_2}$$

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง กผ คือ เริ่มด้วยเหตุของการเล่าตำนาน (α) จากนั้นจึงเล่าถึงเรื่องราวของพระโพธิสัตว์ทั้ง 5 พระองค์ที่ไปเกิดเป็นลูกแม่กาเผือก (β_1) ต่อมาเกิดเหตุการณ์ทำให้พระโพธิสัตว์ทั้ง 5 พระองค์และแม่กาเผือกต้องพลัดพรากจากกัน (γ_1) และมีแม่สัตว์ต่างๆ เก็บไปดูแล เมื่อเจริญวัยขึ้นพระโพธิสัตว์แต่ละพระองค์ก็ออกผนวช ($A_{1,1}$) และภายหลังได้รับคำพยากรณ์ว่าต่างก็จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ($B_{1,1}$) ภายหลังพระโพธิสัตว์ทั้ง 5 พระองค์ได้พบแม่กาเผือกอีกครั้ง (E) ตอนท้ายเรื่องกล่าวถึงว่าเรื่องทั้งหมดเป็นที่มาของพิธีลอยกระทง (G_1) บางตำนานก็กล่าวถึงสถานที่ที่พระโพธิสัตว์ได้มาพบกัน 5 พระองค์รวมถึงแม่กาเผือกด้วยว่าสถานที่นั้นจะเป็นที่ตั้งของพระบาท หรือพระธาตุต่างๆ (G_2)

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง บก

$$\alpha \beta_1 \frac{A_{1(1.1-1.5)} B_{1(1.1-1.3)}}{A_{2(2.1-2.3)} B_{2(2.1-2.2)}} F_3 / \curvearrowright F_2$$

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง บก คือ ในตอนต้นเรื่องกล่าวถึงเหตุของการเล่าเรื่อง (α) จากนั้นจึงกล่าวถึงพระศรีอารีย์ (β_1) ว่ามีพฤติกรรมใน 2 ด้านคือ พฤติกรรมที่ดี หรือ การบำเพ็ญบารมี (A_1) ซึ่งส่งผลให้เกิดอานิสงส์ที่ดีต่างๆ (B_1) และพฤติกรรมที่ไม่ดี หรือ การประกอบอกุศลกรรม (A_2) ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกรรมต่าง (B_2) ในตอนท้ายเรื่องมีการจบเรื่อง 2 แบบ คือ แบบแรกกล่าวถึงพระศรีอารีย์ไปเกิดเป็นพระพุทธเจ้า (F_3) และอีกแบบหนึ่งจบเรื่องโดยการ

ผนวกกับตำนานเรื่องอื่นให้เป็นภาพชาติที่ต่อเนื่องกัน (↪) เป็นลักษณะที่พระศรีอารีย์มาเกิดบนโลกมนุษย์ชั่วคราว (F_2)

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง สท

α β_1 $A_{1,1}$ C D $B_{1,1}$ F_3
--

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง สท คือ เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงเหตุของการเล่าเรื่อง (α) แล้วจึงกล่าวถึงพระศรีอารีย์กับพระโคตมะพุทธเจ้า (β_1) ที่ต่างพระองค์ก็บำเพ็ญบารมีอยู่ ($A_{1,1}$) และมีการเลี้ยงทายดอกบัวเพื่อพยากรณ์ลำดับการตรัสรู้ (C) เมื่อดอกบัวของพระศรีอารีย์บานก่อน (D) และพระโคตมะพุทธเจ้าสลับมาเป็นของพระองค์เอง จึงทำให้พระศรีอารีย์ต้องมาตรัสรู้ในภายหลัง ($B_{1,1}$) ตอนท้ายกล่าวถึงการมาอุบัติเป็นพระพุทธเจ้าของพระศรีอารีย์ (F_3)

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง กจ

α β_1 γ_2 $A_{1(1,1,14)}$ $B_{1,1}$ D_{1-6} F_3
β_2 $B_{1,3}$ F_4

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง กจ คือ ตอนต้นกล่าวถึงเหตุของการเล่าประวัติพระเกจิ (α) พระเกจิเหล่านี้บางรูปเชื่อว่าเป็นพระศรีอารีย์ (β_1) บางรูปเชื่อว่าเป็นพระสาวกของพระศรีอารีย์ (β_2) จากนั้นเริ่มเล่าอิทธิปาฏิหาริย์ของพระเกจิรูปนั้นๆ เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้มีบุญ (γ_2) การบำเพ็ญบารมีของพระเกจิ (A_1) พระเกจิเหล่านี้รูปที่เชื่อว่าเป็นพระศรีอารีย์จะได้รับคำพยากรณ์หรือนิมิตว่าเป็นพระศรีอารีย์ ($B_{1,1}$) ส่วนพระเกจิบางรูปที่เชื่อว่าเป็นสาวกพระศรีอารีย์ก็ได้รับการยืนยันว่าจะได้เกิดสมัยพระศรีอารีย์ ($B_{1,3}$) จากนั้นเกิดปรากฏการณ์ที่ยืนยันว่าตัวละครเอกเป็นพระศรีอารีย์หรือสาวกพระศรีอารีย์ (D_{1-6}) ในตอนท้ายเรื่องกล่าวว่าพระเกจิไปเกิดเป็นพระศรีอารีย์ (F_3) หรือสาวกพระศรีอารีย์ (F_4)

โครงสร้างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่อง พธ

α β γ_2 A_1 B_1 F G
A_2 B_2

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง พธ คือ ตอนต้นกล่าวถึงเหตุของการเล่าเรื่อง พญาวรรณมิกราช (α) แล้วจึงกล่าวถึงพญาวรรณมิกราช (β) จากนั้นกล่าวถึงมนุษย์ที่ทำความดี (A_1) จะได้รับผลดี (B_1) ส่วนมนุษย์ที่ทำความชั่ว (A_2) ก็จะได้รับผลร้ายตอบแทน (B_2) ต่อมากล่าวถึงการมาเกิดของพระศรีอาริย์หรือผู้มีบุญ (F) ตอนท้ายเรื่องอธิบายว่าตำนานนี้เป็นที่มาของพิธีกรรม ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ หรือกำเนิดเมืองต่างๆ (G)

โครงสร้างตำนานพระศรีอาริย์กลุ่มเรื่อง พก

α	β_4	γ_2	$A_{1(1.6-1.7)}$	$B_{1.5}$	F_5
			$A_{2(2.4-2.5)}$	$B_{2.3}$	

ลักษณะสำคัญของกลุ่มเรื่อง พก คือ เริ่มเรื่องด้วยปรารถนาเหตุการณ์ (α) แล้วจึงกล่าวถึงมนุษย์ในยุคก่อนพระศรีอาริย์มาตรัสรู้ (β_4) จากนั้นกล่าวถึงมนุษย์ที่ทำตามคำสอนของผู้มีบุญหรือพญาวรรณมิกราช (A_1) ส่งผลให้รอดปลอดภัยจากกสิยุค ($B_{1.5}$) ส่วนมนุษย์ที่ละเมิดคำสอนของผู้มีบุญหรือพญาวรรณมิกราช (A_2) ก็จะทำให้เกิดภัยพิบัติ ($B_{2.3}$) ในตอนท้ายเรื่องกล่าวถึงการเกิดเป็นมนุษย์ในสมัยพระศรีอาริย์ (F_5)

จากโครงสร้างของตำนานพระศรีอาริย์ทั้ง 8 กลุ่มเรื่อง ผู้วิจัยสรุปเป็นสูตรโครงสร้างตำนานพระศรีอาริย์ในสังคมไทยได้ดังนี้

α β_1 A_1 B_1 F

โครงสร้างตำนานพระศรีอาริย์ในสังคมไทยข้างต้น แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของตำนานพระศรีอาริย์ในสังคมไทยว่าเน้นการบำเพ็ญบารมีของทั้งพระศรีอาริย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพระศรีอาริย์ ตลอดจนมนุษย์ที่ปรารถนาจะพบพระศรีอาริย์ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการได้ไปเกิดในโลกพระศรีอาริย์เป็นสำคัญ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างตำนานพระศรีอาริย์ทั้ง 8 กลุ่มเรื่องนี้ จะเห็นลักษณะสำคัญในลำดับพฤติกรรมอย่างหนึ่ง คือ การกลับเรื่อง กล่าวคือ ในตอนต้นเรื่องตัวละครมีพฤติกรรมไม่ดี แล้วภายหลังเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นพฤติกรรมดี พบในโครงสร้างของกลุ่มเรื่อง พก และ พก สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของมนุษย์ใน 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมดี และพฤติกรรม

ไม่ดี ทั้งนี้ตามความคิดในทางพุทธศาสนาเชื่อว่าทั้งสองพฤติกรรมนี้จะให้ผลที่แตกต่างและเป็นคู่ขนานกัน เช่นเดียวกับโครงสร้างในบางกลุ่มเรื่องที่มีการกลับเรื่อง

หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่องที่สร้างสรรค์โดยการปรับเปลี่ยนเนื้อหาจากคัมภีร์พุทธศาสนา กับตำนานพระศรีอารีย์กลุ่มเรื่องที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในสังคมไทยแล้ว จะเห็นว่าไม่พบพฤติกรรมที่แสดงถึงผลของพฤติกรรมตัวละครเอก ทั้งผลของการบำเพ็ญบารมี (A_2) และผลของการประกอบอกุศลกรรม (B_2) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เมื่อมีการสร้างสรรค์ตำนานพระศรีอารีย์ขึ้นใหม่จึงปรากฏพฤติกรรมที่เป็นผลของการกระทำของตัวละครเอกเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเติมเนื้อเรื่องให้สมบูรณ์และสร้างความน่าเชื่อถือให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอภิรักษ์ณ์ เกษมผลกุล เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 ที่อำเภอเมือง จังหวัดตราด สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในปีการศึกษา 2544 และสำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2547 ในปีต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษา ในโครงการพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลน (ภาษาไทย) จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) นอกจากนี้ยังได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ได้แก่ "ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช รุ่นที่ 6 (2/2551) และ ทุนจากจากโครงการวิวัฒน์ไทยศึกษานานาชาติฯ (ENITS) รุ่นที่ 1 (2008-2009) โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล